

СУЧАСНИЙ СТАН ЕТАЛОННОЇ БАЗИ УКРАЇНИ

Ляшуга І.Ю.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Національна система забезпечення єдності вимірювань ґрунтується на прийнятій у законодавчому порядку національній системі одиниць вимірювань і державних еталонах. Рівень розвитку еталонної бази визначає темпи науково-технічного прогресу країни, розвиток міжнародної торгівлі та інтеграції України в світову економіку.

Статус незалежності України став новим етапом розвитку метрології на національному рівні. Після розпаду СРСР більшість первинних еталонів, пересувна лабораторія, яка була оснащена квантовими годинниками, засобами передавання еталонних сигналів часу через радіо, телебачення, за допомогою наземних та супутникових радіонавігаційних систем, залишилися у Російській Федерації. У перші роки українські метрологи використовували еталонну базу Росії, що обмежувало й ускладнювало роботу з організації забезпечення єдності вимірювань в країні. Наприкінці 1992 р. для вирішення створено перспективну програму розвитку національної еталонної бази. Програма передбачала у короткий термін розробити еталони, які повинні мати метрологічні характеристики світового рівня.

На сучасному етапі розвитку України, перший український еталон був розроблений київським державним підприємством «Укрметртестстандарт» (1995 р.). Протягом 1996 р. в Національному науковому центрі «Інститут метрології» (м. Харків) створено 16 еталонів із 8 видів вимірювань. Також у програмі створення еталонної бази брав участь Івано-Франківський «Промприлад», який впровадив еталон із вимірювання параметрів потоку, витрати, рівня та об'єму речовин. Більшість еталонів, які були створені в Україні вперше, потребували фундаментальних досліджень. Залучення львівського державного підприємства «Система» у 2000 р. вплинуло на розробку еталона із вимірювання акустичних величин. Це були первинні еталони із основних видів вимірювань, які допомогли державі зарекомендувати себе на міжнародному рівні.

Впродовж 1997–2016 рр. українські метрологічні заклади поповнилися державними еталонами. Продовжувалися роботи із удосконалення еталонної бази. На сьогодні ННЦ «Інститут метрології» має 52 еталони. Створена в харківському інституті метрології еталонна база була внесена в Державний реєстр об'єктів, які становлять національне надбання та є основою державної метрологічної системи, яка забезпечує єдність вимірювань у державі.

Слід зазначити, що за незалежні роки в Україні була створена сучасна еталонна база, яка включає 69 державних еталонів майже в усіх областях і видах вимірювань. Вона забезпечує потреби вітчизняних товаровиробників, сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції і її виходу на світовий ринок, що наближує Україну до держав з розвинутою економікою, наукою, до оптимального метрологічного забезпечення.